

förvaltning ordlista

REGIONFÖRVALTNINGSVERK

Följer upp och utvärderar tillgången till undervisning i området och undervisningens resultat samt förverkligandet av elevernas rättsskydd, och ger råd och handledning i rättsskyddsfrågor.

RIKSDAGEN

Stiftar lagar som gäller skolor och undervisning samt beslutar om statens budget. Exempelvis elevernas rättigheter regleras av lagar.

NATIONELLA CENTRET FÖR UTBILDNINGSAUTVÄRDERING (NCU)

Ett ämbetsverk som utvärderar utbildning, undervisning och verksamhet som anknyter till utbildningsanordnare.

BEHÖRIGHET

Om lärarnas behörighet stadgas i förordningen om behörighetsvillkor. En behörig lärare har en högre högskoleexamen. Klasslärare har pedagogik som huvudämne, och ämneslärare har det ämne som de undervisar i. Även studier i pedagogik krävs. Endast en behörig lärare kan få fast anställning.

SKOLA

Utarbetar läroplanens skolspecifika del och en årlig arbetsplan samt utvärderar och utvecklar sin egen verksamhet.

SKOLANS DIREKTION

Ett beslutande organ som styr skolans verksamhet. Kommunen beslutar om dess skolor ska ha direktions- och vad dessa i så fall ska ha för uppgifter. Vanligen är lärarna och skolans personal samt elevernas föräldrar representerade i direktionen. Även eleverna kan vara representerade.

SKOLNÄMND

Se bildningsnämnd.

SKOLANS VERKSAMHETSKULTUR

Skolans sätt att arbeta och skolans praktiska tolkning av fostrans- och undervisningsuppgiften. Till verksamhetskulturen hör alla skolans officiella och inofficiella regler, rutiner och sätt att agera samt de

värderingar, principer och kriterier som styr verksamheten. Skolans verksamhetskultur utvecklas enligt principerna i läroplanen.

UTBILDNINGSPOLITIK

De allmänna nationella och kommunala bestämmelser, principer och riktlinjer som styr utbildningen.

KOMMUN

Beslutar om de kommunspecifika resurserna för undervisningen och utbildningen. Beslutar i egenskap av utbildningsanordnare hurdan läroplan kommunen ska ha, godkänner skolornas språkprogram samt utarbetar och utvecklar instruktioner. Läroplanen kan ha kommunspecifika, områdesspecifika eller skolspecifika delar.

NÄRSKOLA

Den skola som eleven ska gå i som bestäms utifrån var eleven bor. Kommunen anvisar en närskola för eleven. Närskolan är i regel den skola som är närmast elevens hem, och dit eleven har en trygg skolväg.

ÖVERGÅNGSSKEDE

Ett skede där man övergår från ett utbildningsstadium till ett annat, till exempel från förskolan till nybörjarundervisningen eller från den grundläggande utbildningen till andra stadiet.

PERIODINDELNING AV UNDERVISNINGEN

Indelning av läsåret i perioder på exempelvis sex veckor. För varje period utarbetas en egen läsordning, där man fokuserar på studier i vissa ämnen. Periodindelning hänger i allmänhet ihop med att läroämnenas innehåll studeras i form av kurser.

UTBILDNINGSANORDNARE

En anordnare av grundläggande utbildning är i allmänhet en kommun eller samkommun, som är skyldig att ordna grundläggande utbildning för barnen inom sitt område. Även staten, en privat sammanslutning eller en stiftelse kan vara undervisningsanordnare. Privata sammanslutningar och stiftelser behöver tillstånd från statsrådet för att anordna undervisning.

UTBILDNINGSTYRELSEN

Utarbetar grunderna för läroplanen, producerar och förmedlar forskningsbaserad information, kan utfärda anvisningar och föreskrifter som baserar sig på lagstiftningen.

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Finlands högsta utbildningsmyndighet, som bereder lagstiftning som berör utbildningen, statsrådsbeslut och undervisningsväsendets budget.

ELEVENS RÄTTIGHETER

Elevens rättigheter regleras av lagen om grundläggande utbildning. Eleven har bland annat rätt till en skolplats och en trygg studiemiljö samt till att under skoldagarna få undervisning enligt läroplanen.

ELEVENS SKYLDIGHETER

Elevens skyldigheter regleras av lagen om grundläggande utbildning. Eleven ska bland annat delta i undervisningen om hen inte har beviljats befrielse samt utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.

SYSTEMET FÖR STYRNING AV DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Ansvar för den grundläggande utbildningen fördelar sig mellan riksdagen, statsrådet, undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, regionförvaltningsverket, kommunen och skolan. I punkten om respektive aktör kan du läsa mer om dess ansvar.

GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING

Undervisning som ordnas i grundskolan för årskurs 1–9. Grundläggande utbildning kan ordnas för andra än läropliktiga i folkhögskolor, vuxengymnasier eller andra läroanstalter som har tillstånd för anordnande av grundläggande utbildning.

LAGEN OM GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING

Lagen om grundläggande utbildning reglerar den grundläggande utbildningen.

REKTOR

Skolan leds av en rektor, som ansvarar för verksamheten.

BILDNINGSNÄMND

Ett politiskt tillsatt organ som ansvarar för ärenden som rör skolan inom kommunen. Namnet varierar mellan olika kommuner; organet kan också kallas skol-, utbildnings- eller undervisningsnämnd. Aktiva kommuninvånare, till exempel elevernas föräldrar, kan kontakta nämndens medlemmar i bredare frågor som rör kommunens skolor (skolnadsfrågor, skolinbesparingar).

TIMFÖRDELNING

Den nationella timfördelningen har fastställts i en statsrådsförordning. Där fastställs hur den tid som finns att tillgå för den grundläggande utbildningen ska fördelas mellan olika läroämnen och ämnesgrupper. I timfördelningen anges minimimängden för undervisningen i ett läroämne som årsveckotimmar. En årsveckotimme motsvarar 38 lektioner. Undervisningsanordnaren beslutar utifrån förordningen om den lokala timfördelningen.

STATSRÅDET

Utfärdar förordningar och beslutar om de allmänna nationella målen för utbildningen.

ÅRSKURS

Eleverna i en viss årsklass, till exempel årskurs ett eller två. I allmänhet framskrider man i den grundläggande utbildningen årskursvis, så att eleven flyttas upp till nästa årskurs efter att ha avlagt lärokursen för den föregående årskursen med godkänt resultat.

ÅRSVECKOTIMME

I timfördelningen anges minimimängden för undervisningen i ett läroämne som årsveckotimmar. En årsveckotimme motsvarar 38 lektioner, det vill säga ungefär en lektion per skolvecka.

GEMENSAM ANSÖKAN

Ett centraliserat system för ansökan till andra stadets utbildning efter grundskolan.

ENHETLIG GRUNDSKOLA

En skola som i allmänhet omfattar alla årskurser i grundskolan, som administrativt verkar under en och samma rektor. I de flesta fall finns den på ett enda verksamhetsställe.

ENHETSSKOLA

Enhetsskola syftar på skolsystemet. Det finländska grundskolesystemet beskrivs som en enhetsskola, där hela årskullen studerar. Tidigare hade Finland ett parallellskolesystem (folkskola och läroverk). I vardagspråket kallas en administrativt enhetlig grundskola ibland för en enhetsskola.

KÄLLOR

- Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980986>
- Koulukielen sanasto. Finlands Föräldraförbund. 2016. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/09/Koulukielenasanasto_2016.pdf
- Läropliktslagen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2020/20201214>
- Lagen om grundläggande utbildning: <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Statsrådets förordning om ändring av 6 § i statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2018/20180793>